

Bijlage II.

**VERGADERING van de Commissie voor het
Floristisch Onderzoek van Nederland op 27
December 1917 te 11 uur in het Hôtel de
l'Europe te Utrecht.**

Aanwezig waren de heeren: Brand, Danser, Henrard, Jansen, Kloos, Pulle, Quarles van Ufford, Schuyt, Sipkes, Sloff, Valckenier Suringar, Vuyck, Wachter en later Schoute.

De heer Brand toonde eenige interessante planten in den omtrek van Doesburg verzameld, waaronder *Festuca ovina hispidula*, *Linaria genistiaefolia* var. *dalmatica*.

De heer Schuyt toonde eenige planten verzameld in den omtrek van Wamel waaronder merkwaardige *Lepidiums*.

De heer Wachter toont en bespreekt eenige Cyperaceëen waaronder: *Scirpus silvaticus* l. *dianthelus*; *Scirpus maritimus* in verschillende vormen waaronder de l. *subbasigyna*, *Scirpus Rothii* van Nunspeet (met fm. *monostachys*) en van Vlaardingen; *Scirpus Tabernaemontani* × *triqueter* van Rotterdam en Vlaardingen; *Eriophorum polystachyon* in verschillende vormen, die niet overeenstemmen met de in Ascherson—Graebner genoemde.

De heer Jansen toonde en besprak eenige door hem en den heer Koornneef gevonden vormen van *Bromus macrostachys* Desf. waaronder vooral de var. *Danthoniae* Trin. met zijn 3-naaldige kafjes merkwaardig is (adventief

Amsterdam). Verder besprak hij de verschillen tusschen *Lolium rigidum* en *strictum* en besprak de redenen die tot vereeniging van beide soorten hebben geleid (zie Flor. Aant. XIII). Daarop eenige *Avena*-vormen, *Poa annua* monstr. en een eigenaardig gevormde bloeiwijze van *Agrostis alba*. Ten slotte toonde hij een groote serie afwijkende vormen van *Molinia coerulea* welke plant tot nu toe z. i. niet voldoende bestudeerd is en waartoe hij de hulp der aanwezigen inriep.

Mede namens den heer A. de Wever bespreekt de heer Jansen de in ons land waargenomen vormen van *Equisetum Telmateja*. Deze soort is ten onzent meest als *Eq. maximum* Lmk. bekend. Ook A. et G. in hun Synopsis nemen dezen naam als den oudsten aan, maar vergeten, dat reeds door Milde aangetoond is 1°. dat de door Lamarck gegeven diagnose geheel onvoldoende is, 2°. dat deze naam zelfs in Lamarck's eigen herbarium niet voorkomt. Tot nu toe waren hiervan slechts uit ons land opgegeven de *fm. comosa* Milde (o. a. herb. Oudemans N°. 298) en de *var. Serotina* A. Br. (zie Abeleven Flora van Nijmegen onder 916 en herb. Abeleven 1303). De heer de Wever heeft dit jaar deze in Limburg zeer verbreid voorkomende soort nauwkeurig onderzocht en verzameld. De fertiele stengel verschijnt behalve in den normalen vorm, waarvan de *fm. minus* Lange slechts een dwergvorm is, o. m. in den vorm *frondescens* Milde waarbij zich in het middendeel der stengel korte groene takjes ontwikkelen. Ook vond hij een exempl. der *m. digitata* waarbij de aar meer of minder regelmatig vingervormig 2—5 spletig is. De steriele stengel is uiterst vormenrijk. In Z. Limburg schijnt die vorm de zeldzaamste, waarbij zich alleen primaire zijtakken ontwikkelen. Meer komt voor de *fm. ramulosa* Milde, waarbij de stengel van de basis af met takken bezet is, die zelf weer secundaire kransen dragen. Nog sterker heeft die

vertakking plaats bij de *fm. composita* Dörfler, waarbij de zijtakken uit de onderste scheeden geheel het aanzien van stengels krijgen. Niet zelden ontwikkelt zich de hoofdstengel dan slecht, terwijl de zijtakken uit de slechts weinig in aantal zijnde scheeden zeer lang worden en onvertakt blijven. Dit verschijnsel doet de plant de zonderlingste vormen aannemen. Ook de *fm. serotina* A. Br. waarbij de normaal gevormde stengel aan den top een aar draagt komt in verscheidene vormen voor. Echter vond de heer de Wever tot nu toe niet de door Abeleven bij Beek gevonden *m. prolifera* Milde waarbij de aar door-groeit in een weer kort vertakte stengel. Daarentegen wel 1 exemplaar der *m. furcata* Milde, waarbij de steriele stengel gevorkt is.

De Heer Henrard vertoont en bespreekt eenige inlandsche geslachten n.l. de beide *Cochlearia*'s *C. anglica* en *C. officinalis* en de door hem vroeger beschreven bastaard tusschen beide soorten de *Cochlearia Hollandica*; verder demonstreert hij aan talrijk herbariummateriaal de verschillende vormen van *Alisma Plantago* welke door de belangrijke cultuurproeven van Glück nu duidelijk zijn geworden. In 't kort komen deze hier op neer dat er twee in de cultuur volkomen constante vormen voorkomen, welke niet in elkaar overgevoerd kunnen worden. Deze twee vormen worden dan ook als twee soorten aangenomen, welke soorten door bloemen en vruchten alsook door de onderaardsche deelen steeds gemakkelijk zijn te herkennen. De verschillende vormen waaronder deze twee soorten in de natuur voorkomen zijn door cultuur gemakkelijk in elkaar over te voeren. Achtereenvolgens toont en bespreekt hij dan de *Alisma Plantago* met de beide variëteiten *latifolium* en *lanceolatum* met hunne standplaatsvormen *forma terrestre* en *forma aquaticum*, daarna de in ons land talrijk voorkomende *Alisma graminifolium* Ehrh. met de standplaatsvariëteiten *terrestre* (= *A. arcuatum*)

typicum en *angustissimum*. Van *Echinodorus ranunculoides* toont en bespreekt hij de *forma typicus* en de *forma terrestris*.

Vervolgens spreekt hij over eenige voor ons land nieuwe vormen uit 't geslacht *Sparganium*. Daar zijne studiën over dit geslacht later meer samenhangend zullen worden gepubliceerd, deelt hij voorloopig enkele gegevens mede. Zoowel van *Sparganium ramosum subspecies polyedrum* als van *Sparganium ramosum subspecies neglectum* komt een sterk gereduceerde vorm voor welke bijna geheel onvertakt is. Deze vorm is dikwijls voor een hybride gehouden met *Sparganium simplex*, doch ten onrechte. Beide vormen werden door Rothert (in litt.) als *forma simplicior* benoemd. *Sparganium neglectum* blijkt ook noordelijker in Holland voor te komen (in 1917 Nunspeet zeer fraaie exemplaren leg. Jansen). Ook *Sparganium affine* is veel algemeener dan men tot nog toe wist. Nieuw voor ons land blijkt te zijn de ondersoort *Borderei* van *Sp. affine* in 1917 te Nunspeet en vroeger reeds te Wolfheze door Jansen gevonden.

Hierna vertoont hij een aantal aanvoersoorten, waarvan verscheidene door Dr. Thellung zijn gecontroleerd n.l. *Agrostis verticillata* Vill. (Deventer 1917), *Briza minor* L. (idem), *Vulpia geniculata* Link. (idem), *Eleusine indica* (L.) Gaertn. (idem), *Panicum sanguinale forma erectum* Henr. nov. forma inedit (idem) benevens de *Alopecurus geniculatus var. microstachys* Uechtritz, de laatste vroeger bij Amsterdam door Zandvoort gevonden. Nieuw voor de aanvoerflora zijn verder: *Achillea micrantha* M. Bieb. (Arnhem 1910 leg. Henrard) en *Centaurea diluta* Ait. (Gorinchem 1911), *Silene nocturna* L. (Amsterdam 1909), *Melilotus messanensis* All. (Amsterdam 1909 leg. Zandvoort), *Silene stricta* L. (Amsterdam 1909 vroeger als *S. muscipula* L. opgegeven), terwijl de *Silene cretica* L., is gebleken te zijn een soort uit N. Amerika n.l. *Silene anthirrhina* L. (Amsterdam, Rot-

terdam, Gorinchem), *Reseda Phyteuma* L. (Deventer 1917).

Na afloop hiervan bespreekt hij uitvoerig de nieuwe soorten en vormen uit 't geslacht *Chenopodium*, waarvoor verwezen wordt naar zijn desbetreffende publicatie.

Daarna krijgt de heer Sipkes het woord.

Spreker vestigde de aandacht op zijn etiketten, die hij zoo had laten drukken dat de oekologische omstandigheden, waaronder de planten gevonden zijn, vermeld worden.

Verder een *Orchis latifolia*, waarvan een 80 exemplaren in een rietland tegen de Belgische grens bij Heille (bij Aardenburg) groeiden. Veel planten kwamen overeen met de normale, ongevlekte *O. latifolia* maar de meeste vertoonden een krachtiger groei, grootere bloemen die bijzonder helder lila waren, met een grootere onderlip die een sterk verlengde middenslip had. Deze var. staat nergens beschreven.

Vicia gracilis Loisl. van Cadzand.

Galeopsis Ladanum L. β . *angustifolia* Ehrh. van Stroe.

Salvia sylvestris L. van Vrouwepolder.

Atropa Belladonna L. adventief bij Spaarndam.

Anchusa azurea Mill. ten Z. O. van Zandvoort.

Rose var. van *Echium vulgare* L. van Vogelenzang.

Tragopogon porrifolius L. van Retranchement.

Trifolium pratense L. var. *album* van Spaarndam.

Ononis repens L. var. *alba* van Bloemendaal.

Lathyrus tuberosus L. van Cadzand.

Coronilla varia L. van Wijk aan Zee.

Lavathera thuringiaca L. ten Z. O. v. Zandvoort.

Hesperis matronalis ten N. W. van Vogelenzang.

Enkele var. van *Orchis Morio* w. o. var. *albicans* en *incarnata* (beiden van Bergen en Castricum).

Brassica elongata Ehr. var. *armoracioides* Czern. ten N. W. v. Voaelenzang.

Rubus laciniatus Willd. van Schoten (1913).

Rubus spectabilis Merc. van Laren (1916).

Ophrys apifera Huds. van *Breskens*.

Platanthera montana Rehb. fil. van *Breskens* en Zeeduin, vroeger algemeener op Walcheren.

Var. van *Epipactis palustris*, met roodachtige onderlip, in Hegi beschreven maar zonder naam, van Zanddijk bij Koegras.

Var. van *Gymnadenia conopsea* R. Br. met verlengde middenslip aan de lip, in ons land eerst waargenomen door Dr. Blauw op *Voorne* bij *Rockanje*, later door spr. overal waar hij den typus veel vond en wel bij *Overveen*, *Bloemendaal*, *IJmuiden*, *Castricum* en *Bergen* aan zee.

Arum maculatum L. met vlekken op de scheede van *Velsen*.

Ligustrum vulgare L. var. *Ebbingense* Stomps van *Zandvoort*.

Chionodoxa Luciliae van *Bennebroek*.

Scilla bifolia L. zeer veel bij *Middelburg*.

Scilla sibirica Andr. zeer veel bij *Bennebroek* en *Overveen*.

Cardamine pratensis L. var. *dentata* Schultes bij *Castricum* als watervorm.

Scolopendrium vulgare Smith van *Vrouwepolder*.

Orchis Traunsteineri (zeer waarschijnlijk) van *Aalsmeer* en een *Allium spec.* waarschijnlijk. *A. paradoxum* (nieuw voor ons land) van *Bennebroek*.

Naar aanleiding van de bovengenoemde *Ligustrum vulgare* L. var. *Ebbingense* Stomps meent de heer Valckenier Suringar dat deze reeds als *var. auriflorum* door Höfker beschreven is in de *Mitt. D. Dendr. Ges. Mon. 1911*.

De heer Kloos toont enkele deels nog onbekende nieuwe adventieven en bespreekt verder enkele soorten van het geslacht *Veronica* (volledig verslag zie verderop).

Hierbij blijkt, dat de kenmerken in de oude „Suringar”

dezelfde zijn, als die in de jongste buitenlandsche publicatie's en werd ten sterkste betreurd, *dat deze flora niet in het bezit der vereeniging is overgegaan.*

De heer Valckenier Suringar hield daarop een door veel materiaal verduidelijkte voordracht over de *Hamamelidaceae*, die in Nederland worden gekweekt.

Deze worden allereerst in twee onderfamilies verdeeld, tot de eene behoort o. a. het geslacht *Liquidambar*, waarvan de soort *L. styraciflua*, storaxboom, tot een onzer fraaiste parkboomen behoort; een tak met dikken laag kurk werd er bij vertoond.

De andere onderfamilie bevat o. a. de geslachten *Hamamelis*, *Corylopsis* en *Fothergilla*, waarvan verschillende bijzonderheden werden meegedeeld en herbarium-materiaal werd vertoond.

Uitvoeriger werden *Parottia* en *Parrotiopsis* besproken, twee geslachten, ieder met slechts ééne soort; van beide bestaat slechts zeer weinig authentiek materiaal en zijn even weinig oorspronkelijke afbeeldingen gegeven.

Parrotia persica komt in onze tuinen voor, maar bloeit zelden. Toen dit voor een paar jaar en eveneens in 1917 in het Arboretum der Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool¹⁾ plaats had, maakte de conservatrice aan de afdeling „Herbarium en Arboretum”, Mejuffrouw L. Baas Becking, hiervan gebruik om de bloemen en de bloei nog eens te bestudeeren, daar in de literatuur op sommige punten verschil van opgaven voorkomen.

De bloei begon lang vóór het uitloopen der bladen, in 1917 reeds half Januari; eerst wijken de donkerbruine schutblaadjes uiteen, zoodat de roode helmhokjes te zien komen (kroonbladen zijn er niet en de kelkbladen zijn veel korter dan de meeldraden); een paar weken later hebben de meeldraden hun volkomen lengte verkregen, springen

¹⁾ Thans Landbouwhoogeschool.

de helmhokjes met langspleten open en stuiven; de gedrongen aarvormige bloeiwijze bevat 50 à 65 van die meeldraden. Dan is de bloei op zijn mooist door het contrast der karmijnroode helmknoppen en de bruine schutblaadjes. Na het stuiven groeit het vruchtbeginsel, dat te voren nog nauwelijks waar te nemen is, uit en wordt duidelijk zichtbaar (een en ander ook indien geen vruchtzetting volgt). Ieder hoofdje bevat 5—7 bloemen, ieder bloem 5—7 kelkblaadjes (vrij of min of meer vergroeid) en 10—12 meeldraden.

Parrotia persica is, behalve in bloei, ook door de herfstkleur der bladen mooi. De plant hoort thuis in Perzië en heet daar Temir-Agatsch (ijzerboom) wegens het harde, duurzame hout.

Vertoond werd gedroogd materiaal, o. a. authentiek materiaal uit Perzië, 1836 door Hohenacker verzameld, en teekeningen naar die in Curtis' „botanical Magazine” (1868, naar potplanten die ± 1840 uit St. Petersburg verkregen waren en afkomstig van den eersten verzamelaar) en naar de natuur.

Van *Parrotiopsis involucrata* (*Parrotia Jacquemontiana* Dcne) werd copie van de eenige bestaande afbeelding getoond, uit Decaisne en Jacquemont, „Voyage botanique” 1844; materiaal ervan is in het R. H. aanwezig; de plant hoort thuis in Cashmeer, en vormt daar boschjes op de wijze van hazelaarstruikgewas in Europa ¹⁾.

Ten slotte werd nog materiaal ter tafel gebracht van *Encommia ulmoïdes*, die door sommige botanici eveneens tot de *Hamamelidaceae* wordt gerekend. De plant is een in China groeiende boomsoort, een 25 tal jaren geleden ontdekt, en interessant wegens het bezit van rubber, o.a. in de bladen, zoodat deze, gebroken, stukken vertoonen

¹⁾ Een en ander uitvoeriger door Mej. L. Baas Becking in de „Mededeelingen” der Landbouwhoogeschool 1918 p. 100—111, met afb.

die met vele rubberdraden aan elkaar bevestigd blijven. Zij is in ons land winterhard.

Verder kwam ter sprake de voor systematici belangrijke: *Leidraad tot het vormen en ontleden, schrijven en uitspreken van wetenschappelijke Geslachts- en Soortnamen door Dr. J. Valckenier Suringar in 1917 geschreven*. Van de 4 hoofdstukken, behandelt hoofdstuk I de uitspraak (denk om *Erica* en *Viola, aureus, gigantéus* enz.); hoofdstuk II geeft in een verkorte Grieksche en Latijnsche grammatica niet meer dan voor het doel noodig is; hoofdstuk III geeft een verkorte woordvorming, waarbij een index het ontleden der woorden gemakkelijk maakt; hoofdstuk IV geeft een overzicht over het vormen van samenstellingen terwijl ook dit hoofdstuk besloten wordt door een index.

Daar niet alle aanwezigen hunne mededeelingen konden houden, wegens tijdsgebrek, werd besloten om na *Paschen* een voorjaarsvergadering te houden en aan de Algemeene Vergadering voor te stellen, de excursie dit jaar in 't eind van Juli in de omstreken van 's *Hertogenbosch* te houden.
